ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЕКОЛОГІЧНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ

КУЧМІЙОВА Тетяна
канд. екон. наук, доцент кафедри інформаційних систем і технологій
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
КАРПУК Ірини
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Анотація: *Розглянуто екологічні проблеми, які виникли під час вторгнення, Російської Федерації на територію України. Ядерна небезпека та її наслідки.*

Ключові слова: *екологічна безпека, екологічна система, кліматична нейтральність, еколокація, деескалація, екоцид, ядерна небезпека.*

Екологічні проблеми призводять до зміни всієї парадигми розвитку людства. Глобальна екологічна система досягла тієї критичної точки, в якої проблеми забруднення природи стали настільки серйозними, що примусили задуматися про розвиток всієї земної цивілізації. Екологічні проблеми, що гостро зазвучали – нарівні з економічними та енергетичними – поставили під сумнів перспективу збереження людського роду. Уявлення про міжнародну безпеку наповнилися новим змістом: тепер вони не зводилися тільки до військово-політичної складової, характерної для нового і новітнього часу, але містить і людську компоненту. Найважливішою частиною якої стала – екологічна безпека.

Війна в Україні впливає на продовольчу безпеку, екологічну безпеку, має економічні наслідки для всіх країн світу та спільного майбутнього. Увесь світ усвідомлює, одну просту істину: будь-який воєнний конфлікт не має локального характеру, коли йдеться про довкілля. Екосистеми не можна розділити умовними кордонами, просто намалювавши їх на карті. Якщо руйнується природна рівновага в одній геолокації, це обов'язково відчує інша.

Війна Російської Федерації в Україні – це перший за останні 20 років міжнародний конфлікт із такою значною та непоправною шкодою довкіллю. З перших днів вторгнення росіян вже можемо говорити про 257 випадків екоциду, а саме:

- підриви складів паливно-мастильних матеріалів, сховищ нафтопродуктів з відповідними наслідками для довкілля;

- авіаудари по підприємствах, які використовують небезпечні хімічні речовини у виробництві;

- пошкодження та руйнування очисних споруд і вилив стоків у водойми;

- пошкодження ґрунтового покриву (горіння лісів – особливо на територіях природно-заповідного фонду);

- від ворожої техніки гине європейське біорізноманіття. Це тисячі видів рослин, які занесені до Червоної книги України та охороняються законом. Бойові дії порушують спокій диких тварин. Вони або гинуть, або намагаються втекти з гарячих точок.

Росія веде бойові дії на заповідних територіях міжнародного та європейського значення, чим знищує середовища існування рідкісних і ендемічних видів та оселищ. Це може змінити поведінку птахів, включаючи їх міграцію. Щоб всі розуміли, якими можуть бути наслідки від вторгнення в Україну, наведемо такий приклад. Коли, у 2015 році, російські війська почали використовувати Криву косу на Донеччині для висадки десанту, там зникло усе різноманіття птахів. Хоча до цього на узбережжі масово гніздилися три тисячі пар червонокнижних мартинів каспійських. Це була їхня найбільша колонія в Європі.

Воєнні дії нищать ліси України, що також впливає на продовольчу безпеку усього світу. Зараз бойові дії відбуваються у східних та південних областях України. Для цих регіонів характерна низька лісистість, але вони виконують захисні функції. Знищення та пошкодження лісосмуг позначиться на кліматичних умовах цих регіонів та може призвести до значних ерозійних процесів. На півдні України наслідками можуть бути вітрова ерозія та опустелювання, а це вплине на сільське господарство. Загалом, майже три мільйони гектарів лісу в Україні були охоплені війною від початку повномасштабного вторгнення рашистів. Для порівняння – це майже територія Бельгії. Коли ж окупанти під тиском української зброї з ганьбою втікали із Житомирщини, Київщини, Чернігівщини та Сумщини, під окупацією залишається 567 тисяч гектарів лісів України.

Забруднення від обстрілів не має кордонів, понад 2,5 тисячі ракет Росія випустила по Україні із 24 лютого. Ворожі снаряди, які щодня влучають у нашу критичну інфраструктуру та житлові будинки, спричиняють значні загоряння, у тому числі лісів. Це призводить до значного забруднення атмосферного повітря небезпечними речовинами.

Під час детонації ракет та снарядів утворюється низка хімічних сполук – чадний газ, бурий газ, діоксид азоту, формальдегід тощо. Під час вибуху всі речовини проходять повне окиснення, а продукти хімічної реакції вивільняються в атмосферу.

Варто враховувати, що окупанти обстрілюють наші нафтобази, промислові підприємства, які використовують у своїй діяльності різні хімічні речовини. Це десятки тисяч тон вивільнених в атмосферу шкідливих речовин. При цьому забруднене повітря не має кордонів. Викиди в атмосферне повітря, що були спричинені воєнною агресією РФ на території України, переносяться, осідають та мають вплив на території інших держав, іноді на відстані в тисячі кілометрів.

Забруднення річок внаслідок російської агресії також може торкнутися і сусідніх країн. Адже ми ділимо великі річки, такі як, Дунай, Дністер, Прут, Тиса і Західний Буг з країнами-сусідами: Польщею, Угорщиною, Румунією та Молдовою.

До вторгнення людство ще не знало випадків, щоб території атомних станцій ставали майданчиками військових операцій. Проте 24 лютого Росія захопила Чорнобильську АЕС, а 4 березня – Запорізьку АЕС, перетворивши їх на зони воєнних дій. Безпосередню загрозу обстрілу зазнала і Південноукраїнська АЕС. Це повністю порушує міжнародні угоди, які сама країна-окупант і підписувала. Використання у військових цілях атомних станцій – взагалі дія, яку неможливо уявити у сучасному цивілізованому світі. На це здатні лише терористи, якими, власне і є російські військові. Запорізька АЕС досі перебуває під контролем окупантів. Територію Чорнобильської зони вони залишили 31 березня. Однак наслідки їхнього знаходження виявилися катастрофічними. Було проведене німецьке Greenpeace незалежне розслідування, яке показало, що військове

захоплення Чорнобильської зони призвело до збільшення рівня радіації на окупованих територіях Полісся.

Ядерний тероризм Росії продовжується. Сьогодні постійно приходять тривожні новини із Запорізької АЕС, аварію на якій експерти вже порівнюють чи то з новим Чорнобилем, чи то з новою Фукусімою. Як буде розвиватися ситуація далі – невідомо, але очевидно одне. Член громадської ради з управління зоною відчуження, Ярослав Ємельяненко, наголосив: «Поки на території АЕС є хоч один озброєний окупант – існує ймовірність ядерної катастрофи».

Ми знаємо, що війна закінчиться перемогою України, і всі українці повернуться додому, відбудуємо наші міста. На відновлення природи, на жаль, потрібно буде більше часу та сил. Можуть пройти десятиліття, але все ж таки природа відновиться, а наше життя буде організовано так, щоб рухатися в гармонії з довкіллям. Війна ж залишиться у минулому страшному нагадуванні того, до чого може довести радянська імперська логіка. Віримо у наші ЗСУ та Перемогу України! Продовжуємо працювати заради спільного майбутнього!

Література:

1. Про затвердження Положення про організацію екологічної безпеки в Міністерстві оборони України та Збройних силах України: від 10.08.2015 р., No 396. – Офіц. вид.–К. : Вид-во М-ва оборони України, 2015.–16 с. – (Нормативний документ Міноборони України. Наказ).

2. Екологічні наслідки війни. Пів року болю України URL: https://eco.rayon.in.ua/blogs/536709-ekologichni-naslidki-viyni-piv-roku-bolyu-ukraini (дата звернення: 24.10.2022)

3. Ситник Ю.І. Напрями вдосконалення природоохоронної діяльності в Збройних Силах України / Ю.І. Ситник, О.І. Лисенко, С.М. Чумаченко та ін. – К. : Вид-во ННДЦ ОТ і ВБ України, 2006. – 424 с

4. Бомба сповільненої дії: чому світ не може ігнорувати екологічні наслідки війни в Україні. URL: https://life.pravda.com.ua/columns/2022/06/22/249216/ (дата звернення: 24.10.2022)

Abstract: *The environmental problems that arose during the invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine are considered. Nuclear danger and its consequences.*

Key words: *ecological safety, ecological system, climate neutrality, echolocation, de-escalation, ecocide, nuclear danger.*